

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Katarzyny Turczy pt. „Problematyka prawna sztucznej inteligencji” przygotowanej pod kierunkiem Prof. zw. dr hab. Dariusza Makieły (promotora).

Przedmiotem pracy jest analiza aspektów prawnych związanych z identyfikacją statusu prawnego sztucznej inteligencji (SI), a co za tym idzie np. przypisaniem jej odpowiedzialności, autorstwa dzieł przez nią wytworzonych lub współtworzonych czy innych praw i obowiązków powiązanych z podmiotowością prawną. Celem pracy jest dookreślenie tego, jak należałoby traktować status SI w obliczu jej postępującego rozwoju oraz wyznaczenia granic i ram w zakresie jej udziału w obrocie gospodarczym oraz roli i funkcji, którą ma docelowo pełnić.

Ze statusem SI wiąże się problematyka osobowości prawnej. Brak szczegółowych i jednoznacznych regulacji w tym zakresie w prawie krajowym skłonił autorkę do pochylenia się nad oceną i kwalifikacją tegoż statusu, który następnie będzie determinował pozycję prawną SI. Powyższe poza regulacją wymagało również od autorki przyjrzenia się aktualnym tendencjom w obszarze unijnych i krajowych uregulowań prawa cywilnego oraz krajowej praktyce orzeczniczej w zakresie oceny statusu i miejsca SI w polskim porządku prawnym.

Celem ustalenia jaki status należałoby przypisać SI, konieczne stało się ustalenie charakteru koncepcji odnoszących się do podmiotowości prawnej SI, które były prezentowane w doktrynie. W konsekwencji, należy autorska stawia pytanie o istotę bytu SI i dochodzi do wniosku, że nie może on być równorzędny człowiekowi. Autorska skupia się zatem na statusie SI jako przedmiotu prawa, narzędzia w rękach człowieka, narzędzia, któremu nie można przypisać cech podmiotowych, a co za tym idzie praw i obowiązków.

Praca składa się z czterech rozdziałów. Pierwszy rozdział stanowi odniesienie do terminologii i zakresu pojęciowego sztucznej inteligencji oraz różnych definicji SI obecnych w literaturze przedmiotu, na gruncie prawa unijnego oraz krajowego.

Rozdział drugi traktuje o charakterze i statusie prawnym SI. Rozważania w nim zawarte są poprzedzone analizą problematyki podmiotowości prawnej oraz związanej z nią zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych. W tym miejscu autorka opowiada się za koncepcją, wedle której SI nie można przypisać osobowości prawnej, a zatem należałoby ją potraktować jako przedmiot obrotu prawnego.

Rozdział trzeci, będący konsekwencją zarysowanego uprzednio stanowiska autorki, skupia się na rozwinięciu przyjętych przez autorkę założeń i poszukiwaniach opisu oraz

zdefiniowaniu SI jako przedmiotu prawa: produktu, towaru, usługi, utworu, czy wreszcie przedmiotu stosunków zobowiązaniowych na przykładzie umów typu „*Responsible AI Licenses*”.

Ostatni z rozdziałów prezentuje rozważania nad etyką i moralnością SI jako przedmiotu prawa, na przykładzie filozoficznych koncepcji bytu oraz rozważań nad tzw. „dylematem wagonika”.

We wnioskach końcowych autorka opowiada się za godną zaufania SI, pozostającą pod kontrolą człowieka i służącą mu, odrzucając jednocześnie wizje nadania SI podmiotowości prawnej w jakiegokolwiek formie.

Realizacja założeń godnej zaufania sztucznej inteligencji, zdaniem autorski powinna polegać na analizie aktualnych potrzeb społeczeństw i osiągnięciu ich dobrostanu, dlatego ważna jest dyskusja i stała współpraca z interesariuszami. Akty prawne w dziedzinie SI powinny być uzupełniane o normy etyczne, będące odzwierciedleniem systemu podstawowych praw i wartości kształtujących tożsamość człowieka. Normy prawne i etyczne w dziedzinie SI powinny stanowić element strategii mającej na celu przygotowanie społeczeństwa do wyzwań technologicznych, które mogą wiązać się z ryzykiem. w tym zwłaszcza w dziedzinach dotyczących praw człowieka. Jednocześnie budowanie wiedzy społecznej powinno być oparte na obiektywnych danych i rzetelnych badaniach.

Katarzyna Teresa